

Cha mẹ nuông chiều quá dễ khiến con mất tính tự chủ

ISSN: 2734-9195 10:05 25/03/2025

Một tình thương thực sự là biết khi nào nên nói “không”, khi nào cần cứng rắn để con học cách trưởng thành.

Làm cha mẹ là một hành trình hạnh phúc nhưng cũng đầy gian nan. Cha mẹ nào cũng mong muốn đem lại những điều tốt đẹp nhất cho con trẻ, tuy nhiên điều này cũng dễ khiến các bậc cha mẹ trở nên nuông chiều con thái quá.

Tình thương cha mẹ dành cho con cái tựa như biển cả, không thể đo đếm, nhưng nếu tình thương đó không có sự hướng dẫn và giáo dục đúng cách, nó có thể trở thành một trong những nguyên nhân gây ra những hậu quả đáng tiếc trong tương lai như con có thói quen ỷ lại, dựa dẫm vào cha mẹ, muốn gì phải có bằng được, không có tính độc lập tự chủ trong cuộc sống. Theo quan điểm Phật giáo, lòng từ bi, yêu thương cần kèm theo sự sáng suốt và cứng rắn.

Lấy ví dụ từ một số gia đình hiện nay, không khó để thấy hậu quả của việc chiều con quá mức:

Bé Huy, con chị Nga, nhà tại một khu dân cư ở trung tâm thành phố, được đại gia đình nuông chiều hết mức. Biết ưu thế của mình là cháu trai đầu tiên của dòng họ, cậu bé càng phát huy “quyền lực” trong gia đình.

Huy muốn có đồ chơi mới hay một món ăn ngon thì được mọi người đáp ứng tức khắc. Nếu không như ý, cậu bé phát huy sở trường khóc lóc để cha mẹ dễ dàng. Những giờ ăn cơm, nếu không thích món ăn thì cậu bé gạt phắt bát cơm xuống đất, gào thét đòi ăn món khác. Thay vì chỉ bảo dạy dỗ Huy, thì cả gia đình đều luýnh quýnh đi mua thức ăn cho cậu bé. Phát hiện mình đã sai trong cách dạy con ngay từ lúc đầu, nhưng vì sống bên chồng nên chị Nga không dám quát mắng con trước mặt mọi người trong gia đình.

Tương tự như trường hợp của anh Tuấn, nhà ở khu dân cư ven thành phố, cũng rất nuông chiều con của mình. Cậu bé cứ như “ông trời con” trong gia đình. Đồ chơi của bé không thiếu nhưng cứ thấy bạn bè có đồ chơi mới thì bé giật lấy và

đem về nhà mình. Đáng lẽ cha mẹ phải dạy con, giáo dục cho bé biết hành động đó là sai thì anh chị lại năn nỉ gia đình hàng xóm, mượn đồ chơi về cho con. Đến khi nào bố mẹ mua đồ chơi khác hoặc để thằng bé quên mất thứ đồ chơi đó thì gia đình mới lén lấy trả lại cho hàng xóm...

Cha mẹ thường có xu hướng đáp ứng mọi yêu cầu và mong muốn của con. Tuy nhiên, việc chiều chuộng thái quá và thiếu đi các giới hạn có thể gây ra những ảnh hưởng tiêu cực tới sự phát triển của trẻ.

Trẻ em lớn lên với sự nuông chiều, dễ dãi của cha mẹ thường gặp khó khăn trong việc kiểm soát bản thân, thể hiện hành vi và thiếu tinh thần trách nhiệm trước cuộc sống.

Chính từ việc nuông chiều con quá đà, nhiều bậc phụ huynh đã khiến con mình trở nên bất trị, khó dạy bảo. Nhất là khi trẻ càng lớn thì cha mẹ càng khó rèn dũa con theo nề nếp. Như trường hợp của cậu bé Đạt, năm nay 14 tuổi. Gia đình chỉ có Đạt là con trai độc nhất nên từ nhỏ gia đình luôn chiều chuộng hết mực. Sẵn tiền của cha mẹ, Đạt mặc sức tiêu pha bạt mạng. Đã vậy, Đạt lại ham chơi, lêu lổng, tụ tập theo bạn bè xấu. Cha mẹ khuyên thì Đạt cãi lại, dọa bỏ nhà đi bụi.

Hay như vợ chồng chị Thu, sinh sống tại ven một con đường lớn, mở cửa hàng sửa xe và buôn bán phụ tùng các loại xe gắn máy từ lâu nên có kinh tế khá giả. Cũng vì vậy, vợ chồng chị luôn sẵn sàng chu cấp tiền bạc cho các con, không để các con phải thiếu thốn so với bạn bè. Nhất là đối với cô con gái út, từ nhỏ cho tới năm 18 tuổi, cô nàng muốn gì được nấy và quen dần với lối sống hưởng thụ. Dù cha mẹ bận rộn nhưng cô ít khi nào động tay phụ giúp việc nhà. Hầu hết thời gian cô dành để chăm chút mái tóc, móng tay, đi chơi, hoặc đi mua sắm áo quần.

Nhiều chuyên gia tâm lý từng “cảnh báo” rằng sự nuông chiều không phải là cách tốt nhất để thể hiện tình yêu với con, mà điều đó có thể sẽ khiến cho trẻ hư hỏng, ảnh hưởng xấu đến sự phát triển toàn diện của trẻ (IQ và EQ). Khi cha mẹ nuông chiều con cái quá mức, trẻ có thể gặp nhiều khó khăn trong việc thích nghi với xã hội. Một số hệ quả thường thấy gồm:

Thiếu kỹ năng tự lập – Trẻ quen được cha mẹ đáp ứng mọi nhu cầu nên khó tự giải quyết vấn đề.

Ích kỷ, thiếu trách nhiệm – Trẻ có thể nghĩ rằng mọi thứ đều phải theo ý mình, không biết chia sẻ hay chịu trách nhiệm.

Giao tiếp kém, dễ sốc khi ra đời – Khi gặp mâu thuẫn, trẻ không biết cách giải quyết, dễ phản ứng tiêu cực hoặc bỏ cuộc.

Dễ bị tổn thương – Nếu không được bảo vệ như ở nhà, trẻ có thể cảm thấy lạc lõng, dễ bị ảnh hưởng bởi người khác.

Những điều bất như ý mà trẻ gặp phải sẽ đem lại những cơ hội phát triển cho con. Con sẽ học được cách đối mặt với cảm xúc tiêu cực, phát triển kỹ năng giải quyết vấn đề, và xây dựng được khả năng chịu đựng. Việc cố gắng bảo vệ con khỏi những điều bất như ý đồng nghĩa với việc cha mẹ đang từ chối cho con cơ hội học hỏi và phát triển.

Vậy nên, cha mẹ yêu thương nhưng cũng cần dạy con cách tự lập, biết tôn trọng người khác và hiểu rằng cuộc sống không phải lúc nào cũng như ý muốn. Để con cái có thể tự lập, không có thói quen ỷ lại, cha mẹ cần phải có sự uốn nắn, rèn luyện con mình ngay từ nhỏ. Khi một đứa trẻ không được dạy dỗ nghiêm chỉnh về sự kỷ luật, không biết đâu là giới hạn, chúng dễ dàng lún sâu vào những hành vi sai trái. Bởi vậy, giáo dục con đúng cách không chỉ là trách nhiệm mà còn là một phương pháp tích lũy thiện nghiệp cho cả gia đình.

Ảnh minh họa (sưu tầm)

Giáo dục con theo tinh thần phật pháp

Để giúp con hình thành tính tự chủ, biết kiềm chế cảm xúc, cha mẹ cần có phương pháp giáo dục đúng đắn. Theo chị Nguyễn Thị Hà, một người mẹ có cách dạy con rất thực tế, chị không cho con quá nhiều tiền tiêu vặt, kiểm soát chặt chẽ việc con đi chơi và sử dụng tiền bạc. Nhờ vậy, con trai chị biết tiết

kiệm, có trách nhiệm với bản thân và gia đình. Chị Hà tâm sự: *“Tôi thấy một số trẻ con đua đòi theo sở thích, tiêu tiền như nước, không nghĩ sự cực khổ, vất vả của cha mẹ. Chính vì vậy mà tôi càng nghiêm khắc hơn với con của mình”*. Người con trai lớn 19 tuổi, mỗi ngày đi học chị chỉ cho 50.000 đồng. Một tuần, chị đổ đầy bình xăng cho con 1 lần. Không ngăn cấm con trai đi chơi với bạn bè, nhưng những lần như vậy, con trai chị phải thông báo cho mẹ biết và chị chỉ cho con một số tiền nhất định... Cũng nhờ vậy mà con trai của chị rất ngoan ngoãn, không bao giờ đua đòi.

Đây cũng chính là lối sống *“thiếu dục tri túc”* (biết đủ) trong Phật giáo, giúp con trẻ không sa vào thói quen hưởng thụ và phụ thuộc vào tiền của cha mẹ sẵn có.

Tương tự, vợ chồng chị Lê Thị Ngần tuy không có điều kiện học cao, nhưng đã dạy con theo nề nếp từ nhỏ, luôn quan tâm đến việc học hành và đạo đức của con. Nhờ vậy, cả hai người con gái của họ đều trưởng thành, tự lập, không ỷ lại vào cha mẹ. Vợ chồng chị Lê Thị Ngần kinh doanh buôn bán tạp hóa, ngay từ nhỏ, anh chị đã rèn con vào nề nếp. Chị Ngần cho biết: *“Trước đây, do gia cảnh khó khăn, cả 2 vợ chồng tôi chỉ mới học đến lớp 9. Vì vậy, chúng tôi cố gắng làm lụng, kiếm tiền để nuôi các con ăn học đến nơi đến chốn. Vợ chồng tôi thường xuyên theo sát việc học của 2 con để kịp thời uốn nắn, nhắc nhở...”*. Từ sự nghiêm khắc của cha mẹ mà cả 2 người con của anh chị đều rất ngoan. Hiện tại, dù đi học xa nhà nhưng cả 2 em đều rất chăm học, tiết kiệm từng đồng để lo chi phí học tập.

Điều này phản ánh tinh thần *“chính niệm”* trong giáo dục, tức là luôn tỉnh giác trong từng hành động, hướng dẫn con một lối sống đúng đắn và phù hợp trong từng hoàn cảnh.

Thương con không có nghĩa là đáp ứng mọi mong muốn của con một cách vô điều kiện. Một tình thương thực sự là biết khi nào nên nói *“không”*, khi nào cần cứng rắn để con học cách trưởng thành. Chỉ như vậy, con trẻ mới có thể trở thành những người biết tự chủ, có trách nhiệm với bản thân, gia đình và xã hội.

Tác giả: **Nguyễn Thị Loan - Học viện Thanh thiếu niên**